

Школска 2018/2019. година
Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе

3. разред

Шифра: _____

Бр.	Питања	Поени
Пажљиво прочитај следећи текст и одговори на питања 1–11 (реченице су, ради лакшег сналажења, нумерисане): (1) Важних истина има мало и све су кратке, једноставне и разумљиве. (2) И само тако, у једноставним и чврстим облицима, истине могу дуго да трају. (Душан Радовић, афоризам из збирке <i>Београде, добро јутро</i>)		
1.	Прва комуникативна реченица се састоји од две независне предикатске реченице. У првој је као предикат употребљен глагол <i>имати</i> у презенту. Он у том примеру алтернира с глаголом _____, који се употребљава у свим другим глаголским облицима.	
2.	Глагол <i>имати</i> (из 1. реченице) стоји у следећем облику: а) персоналном; б) имперсоналном; в) финитном; г) инфинитном. Заокружи слова испред тачних одговора.	
3.	Синтагма <i>важних истина</i> из 1. реченице има следећу синтаксичку функцију: _____.	
4.	Придеви <i>кратак, једноставан и разумљив</i> из 1. реченице стоје у _____ виду.	
5.	Глагол <i>јесам</i> је у 1. реченици употребљен као: а) помоћни; б) копулативни; в) егзистенцијални. Заокружи слово испред тачног одговора.	
6.	Напиши какав је предикат у 2. реченици: а) по сложености: _____; б) по саставу лексичког језгра: _____.	
7.	У 2. реченици је употребљена конструкција <i>да+презент</i> (<i>да трају</i>). Заокружи слово испред тачне тврдње: а) та конструкција је правилнија од инфинитива (<i>трајати</i>); б) инфинитив би био више у складу с нормом српског књижевног језика; в) конструкција <i>да+презент</i> и инфинитив су подједнако правилни.	
8.	Реч <i>само</i> (из 2. реченице) припада следећој врсти речи: _____.	
9.	Из 2. реченице препиши помоћне (граматичке) речи: _____.	

Бр.	Питања	Поени
10.	Из текста препиши партитивну синтагму: _____.	
11.	Из текста препиши именицу која, према књижевнојезичким акценатским правилима, има дужину на последњем (а и претпоследњем) слогу. _____	
	Прочитај следећи афоризам и напиши прецизно коју синтаксичку функцију имају подвучене речи: Плачите понекад, <u>плакати</u> је здраво. Сузе постају <u>лек</u> тек кад <u>их</u> се ослободимо.	
12.	плакати: _____;	
13.	лек: _____;	
14.	их: _____.	
15.	Напиши како се зове значењски механизам помоћу којег је настало значење фразеологизма <i>спустити нос</i> , који значи „снуждити се, покуњити се“. _____	
16.	Речи <i>бонтон</i> , <i>парфем</i> , <i>нијанса</i> , <i>пејзаж</i> , <i>сиже</i> по постанку су: а) галицизми, б) бохемизми, в) интернационализми, г) италијанизми. Заокружи слово испред тачног одговора.	
17.	Подвуци лексеме које су прилошке конституентске речи: један, први, шест, шести, шеснаест, шесторица.	
18.	У следећем низу подвуци глаголе који траже неправи објекат у генитиву без предлога: докопати се, загледати се, лишити се, латити се, бавити се.	
19.	Напиши које значење има прилошка одредба у следећем примеру: Ишли смо напоље <u>упркос</u> јаком ветру. _____	
20.	Реченица <i>Требала ми је твоја подршка</i> је: а) неправилна; б) сасвим правилна; в) правилна, али мање него реченица <i>Била ми је потребна твоја подршка</i> .	

Срећан рад!

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

Школска 2018/2019. година

Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе

3. разред

Решења

1. *бити*
2. б), в)
3. партитивне допуне / партитивна допуна
4. неодређеном
5. б)
6. а) сложен, б) глаголски
7. в)
8. речцама (речца)
9. *и, само, у, и, да*
10. *мало важних истина*
11. истина
12. субјекат
13. допунски предикатив
14. неправи објекат
15. метонимија
16. а)
17. *шест, шеснаест*
18. *докопати се, лишиати се, латити се*
19. допусно / концесивно
20. б)